

Die uw jeugd vernieuwt als die van een arend

De Reformatie

Weekblad tot ontwikkeling van het gereformeerde leven

Oud en Nieuw

De kerkelijke discussie rond echtscheiding 1

Het deputaatschap 'Huwelijk en Echtscheiding' is bezig met een kerkelijke bezinning rond dit onderwerp. In 2003 verschenen artikelen in de Reformatie. Een verkorte en bijgestelde versie van het 'echtscheidingsrapport' voor de synode van Zuidhorn werd aan de kerken aangeboden. Er zijn avonden belegd voor ambtsdragers. In verschillende plaatselijke kerken vinden spreekbeurten plaats. Dat alles levert steeds meer reacties op, vooral in de vorm van brieven van kerkenraden, maar ook via artikelen in de kerkelijke pers.

A.L.Th. de Bruijne ■

In dit nummer

<i>Kerkelijk leven</i>	
Oud en Nieuw; De kerkelijke discussie rond echtscheiding 1	669
<i>Meditatief</i>	
Ommekeer	674
<i>Wandelen met God</i>	
Eén uit een stad, twee uit een geslacht	675
<i>Uit alle volken</i>	
Verhuizen	677
<i>Evangelisatie en Zending</i>	
Relatie - Rekenschap - Gemeenschap	678
<i>En verder...</i>	
Persberichten, Uit de kerken, Lied van de week, Meegelezen	

In het kader van de brede kerkelijke bezinning die ons door de synode was opgedragen, ga ik als lid van het deputaatschap in enkele artikelen nogmaals in op de thematiek van echtscheiding en hertrouwen. Eerst zal ik in twee artikelen duidelijk maken wat de strekking is van onze benadering, juist rond die punten waar deze vragen oproept. Daarna ga ik op enkele centrale punten van kritiek nadrukkelijker in.

Meedenken

Veel reacties die wij krijgen, zijn instemmend. Wij bespeuren bij meerderen groeiend draagvlak voor onze omgang met echtscheiding en hertrouwen. Broeders en zusters herkennen de problematiek én de ethische benadering vanuit de kern van ons christen-zijn, waarmee wij daarop willen ingaan. Kerkenraden en predikanten geven aan dat onze insteek hen nieuwe openingen in het pastoraat rond echtscheiding biedt. Zelfs horen wij af en toe dat dreigende scheidingen konden worden voorkomen. Ook zijn er kerkenraden en kerkleden

die minder vanzelfsprekend overgaan tot kerkelijke bevestiging van huwelijken na echtscheiding. Via verschillende concrete ideeën denken meerderen met ons mee om onze benadering waar nodig te verbeteren. Toch ontvangen wij ook bezorgde respons. Sommige kerkleden zien de zaak van de echtscheiding als één van de thema's waarmee onze kerken een verkeerde weg dreigen in te slaan. Er zijn kerkenraden die de besluiten van de synode op dit punt niet gemakkelijk kunnen ratificeren. Voorlichtingsmateriaal circuleert, waarin zware kritiek klinkt. Sommigen spreken zelfs van schrijfkritiek. Wij zouden van de Bijbel afdoen en daaraan toevoegen. Met een beroep op het verschil tussen onze hedendaagse context en die uit de tijd van de Bijbel zouden wij schriftuurlijke normen krachteloos maken. In de 'Kerkbode voor Groningen etc' (26 maart 2004) schreven de predikanten H. Pathuis en P.L. Voorberg een kritisch artikel. Hetzelfde deed ds. P.L. Storm in het blad 'Nader Bekeken' (mei 2004). Hun kritiek loopt grotendeels parallel. Aan de ene kant vinden zij ons te ver gaan als wij stellen dat de Schrift helemaal geen echtscheidingsgronden kent. Aan de andere kant menen zij dat wij 1 Korintiërs 7 verkeerd gebruiken.

Veel reacties die wij krijgen, zijn instemmend. Wij bespeuren bij meerderen groeiend draagvlak voor onze omgang met echtscheiding en hertrouwen

Want volgens ons kan de kerk soms net als Paulus in bepaalde onvoorziene situaties tegen mensen moeten zeggen: hier bent u niet gebonden en accepteren wij dus een scheiding. En daarbij hoeft het dan niet te gaan over dezelfde situatie als die waarbij Paulus zelf dat stelt. Van een heel andere kant binnen onze kerken komt kritiek op ons voorstel om huwelijken na echtscheiding zoveel mogelijk terug te dringen en daarom als regel niet meer kerkelijk te bevestigen. Leg je zo geen lasten op die uitgaan boven wat de Schrift vraagt?

Probleembewustzijn

Wij kunnen ons bepaalde vragen voorstellen. Wij zijn ook zeker niet van plan iets kerkelijk door te drukken terwijl binnen de kerken daarvoor het draagvlak van een gedeelte overtuiging over de richting die de Schrift wijst, ontbreekt. Is dat het geval, dan moet het onderwerp misschien weer een poos van de agenda van de synode af en is het verstandiger om biddend om de wijsheid van de Heilige Geest eerst het onderlinge gesprek en de theologische bezinning en voorlichting in de kerken voort te zetten. In ons rapport aan de komende synode zullen wij vanuit wat de kerken hebben aangedragen ook op meerdere

punten nuanceringen of wijzigingen in onze visie aanbrengen. Tegelijk menen wij echter dat de hoofdrichting van onze benadering wel goed is en dat veel zorgen onnodig zijn. Ook missen wij bij allerlei critici het nodige probleembewustzijn. Met onze benadering proberen wij in te gaan op reële knelpunten, waarin de kerken met de bestaande benadering vastgelopen waren. Zowel Pathuis/Voorberg als Storm suggereren dat we het maar moeten houden bij wat we hadden: twee echtscheidingsgronden waarbij de exegese duidelijk maakt wat er wel en niet onder valt. Als ik dat lees, bekruipt mij toch een gevoel van vermoeide verbazing. Want de kerkelijke bezinning die nu al jarenlang plaatsvindt, is niet voor niets op gang gekomen. De aanleiding ligt er juist in dat de kerken in de praktijk met die bestaande benadering op allerlei manieren vastliepen. Hier zijn vragen aan de orde waar we allemaal voor staan en waar niemand van ons nog bevredigend uitgekomen is. Onze benadering afwijzen is ieders goed recht, maar ga dan op z'n minst ook zelf in op de knelpunten die tot nieuwe bezinning noopten.

De bezinnende kerk

Al sinds de synode van Ommen 1993 - dus meer dan 10 jaar - staat deze zaak op de kerkelijke agenda. Er kwam een deputatenrapport voor de synode van Berkel 1996. Met dat rapport erkenden onze kerken voor het eerst officieel twee bijbelse echtscheidingsgronden: overspel en kwaadwillige verlating. Dat overspel een echtscheidingsgrond is, funderen we op wat Christus daarover zegt (o.m. Matteüs 5 en 19). En voor kwaadwillige verlating beroepen we ons op Paulus' spreken in 1 Korintiërs 7. Voor die tijd hadden we in theorie alleen overspel als echtscheidingsgrond. Toch werkten de kerken in de praktijk al eeuwenlang ook met die tweede grond: kwaadwillige verlating. Maar pas Berkel maakte dat voor ons kerkverband officieel.

De synode van Leusden 1999 ging een stap verder. Zij zei: ook die twee gronden dekken de praktijk niet voldoende. Want er bestaan situaties waarin je als kerkenraad wel berust in een echtscheiding, terwijl er toch geen sprake is van overspel of kwaadwillige verlating. Bijna alle ambtsdragers kennen daarvan wel voorbeelden. Denk aan een man die zijn vrouw mishandelt of incest pleegt. Er is dus nog een soort 'derde' echtscheidingsgrond. Tegelijk voelde de synode aan dat hier moeilijke vragen rezen. Kan dat zomaar, dat je vanuit de praktijk besluit tot een echtscheidingsgrond die je zo niet in de Bijbel tegenkomt? Waar ligt dan de grens? Daarom kwam er een nieuw deputaatschap. Om na te denken over die vraag: hoe ga je vanuit de Bijbel om met zulke concrete praktijkgevallen. Zo ontstond ons echtscheidingsrapport voor de synode van Zuidhorn. De grote lijn van dat rapport kreeg op de synode waardering. Wij benaderen huwelijk

en echtscheiding vanuit de stijl die past bij Gods koninkrijk, de stijl van Christus zelf. Maar de synodeleden stelden ook kritische vragen. En de besluiten die Zuidhorn nam, hebben dan ook een voorlopig karakter. Wij moesten de kritiek verwerken, een korte versie van het rapport uitgeven en in het licht van de kerkelijke bezinning de volgende synode weer dienen met een rapport. Sommigen vergeten dat wij als kerken op dit punt nog in een open proces verkeren. Ze zien onomkeerbare ontwikkelingen en roepen zelfs op tot reformatie. Dat is minstens te vroeg. Want er zijn op het punt van de echtscheiding alleen nog maar voorlopige besluiten gevallen. En de kerkelijke uitwisseling en discussie kreeg in deze jaren van de synode juist alle ruimte. Zonodig kan een volgende synode ons werk helemaal corrigeren.

Nieuw?

Dat hopen wij natuurlijk niet. Want wij menen dat onze benadering op z'n minst een stap vooruit is vergeleken met de bestaande situatie. Expres zeg ik het zo bescheiden. In ons rapport spreken wij van een 'nieuwe' benadering. Daarmee hebben wij waarschijnlijk zelf mensen onbedoeld op het verkeerde been gezet. 'Nieuw' klinkt te gemakkelijk als een radicaal afscheid van het 'oude'. Als vanzelf roept het ook kritiek op zoals Storm die verwoordt: zouden wij echt na 2000 jaar kerkgeschiedenis het beter weten dan onze voorouders en ineens het ei van Columbus hebben gevonden? Wij ontkennen niet dat er ook bij onze benadering onoplosbare praktijksituaties zullen blijven bestaan. De kern van onze benadering is ook helemaal niet nieuw. Als je niet ver in de geschiedenis terug kijkt en je beperkt

Als ik dat lees, bekruipt mij toch een gevoel van vermoeide verbazing. Want de kerkelijke bezinning die nu al jarenlang plaatsvindt, is niet voor niets op gang gekomen

tot onze eigen traditie van de Gereformeerde kerken in Nederland, kan dat zo lijken. Maar waar het gaat om de hoofdlijn (geen echtscheidingsgronden) volgen wij dezelfde lijn die de kerk gedurende de eerste 1000 jaar (!) van haar geschiedenis veelal aanhield. En waar het gaat om de vrijmoedigheid om *kerkelijk gedekte* uitzonderingen op de bijbelse regel toe te staan, gaan wij in de voetsporen van de Reformatoren die daarvan vrijwel allemaal voorbeelden bieden. Nieuwer is wel de manier waarop wij die twee accenten (Oude kerk en Reformatie) combineren en dat vanuit de Schrift onder-

bouwen, hoewel vergelijkbare inzichten bij meerdere auteurs te vinden zijn. We hadden deze continuïteit met het verleden en met anderen beter sterker kunnen benadrukken. Ook met de benadering van echtscheiding zoals we die gewend zijn, is de continuïteit groter dan velen denken. Ik wil daarvan eerst iets laten zien. In dat licht wordt vanzelf duidelijk welke onopgeloste knelpunten daarbij overblijven en hoe wij juist op die punten met onze benadering een stap verder willen zetten.

Meer situaties

Wij geven de synode van Leusden op een bepaalde manier gelijk. Volgens ons kunnen er inderdaad meer situaties zijn waarin je berust in een echtscheiding dan alleen overspel en kwaadwillige verlating. En dat is ook niet iets van onze tijd alleen. Je moet dus niet te gemakkelijk zeggen: dit is afval van de goede weg. De kerken hebben *altijd al* meer van dat soort situaties gehonoreerd. Maar vaak werden ze niet op die manier benoemd. Wij probeerden ze te beschouwen als 'een soort

We hadden deze continuïteit met het verleden en met anderen beter sterker kunnen benadrukken. Ook met de benadering van echtscheiding zoals we die gewend zijn, is de continuïteit groter dan velen denken

overspel' of 'een soort verlating'. Dat was begrijpelijk, want zo kon je de omgang met deze problematiek overzichtelijk en bijbels houden. Toch was het vaak ook geforceerd. Stel dat je pas na je trouwdatum merkte dat je partner al eens seksueel contact gehad had. Altijd is het zo geweest dat er dan in de Gereformeerde kerken de mogelijkheid tot scheiden bestond. Toch hoort dit eerder bij 'oneerlijkheid' dan bij 'overspel'. Want het kenmerkende van overspel is dat je door seksueel verkeer het huwelijksverbond metterdaad verbreekt. En stel dat je man lange tijd vermist was. Dan mocht je vroeger soms scheiden en opnieuw trouwen. Maar dit kun je volgens ons niet vergelijken met kwaadwillige verlating. Daarom vinden wij het in beginsel eerlijker en dus ook juister om de keus scherp te stellen. Of je zegt van zulke situaties hardop dat ze niet vallen onder overspel en kwaadwillige verlating en staat ze daarom voortaan niet meer toe. Of je zegt: er zijn kennelijk ook andere situaties die een huwelijk op het spel zetten en waar je soms moet berusten in een scheiding. Dat laatste zei Leusden. Voor de praktijk is dit punt erg belangrijk. Want de meeste echtscheidingen die onder ons voorkomen gaan *niet* over overspel of kwaadwillige verlating. Soms is er sprake van andere

extreme situaties, zoals geestelijke en lichamelijke mishandeling, en lijkt echtscheiding net zo onvermijdelijk als bij overspel en verlating. En wie enige pastorale ervaring heeft, kan ook niet volhouden dat in de andere gevallen alle mensen die scheiden daarin 'voor zichzelf kiezen'. Soms sta je voor ernstige psychische storingen en zit je bij de brokstukken van totaal geruïneerde verhoudingen. En meestal is de hulp er veel te laat bijgehaald. Dan vecht je samen voor zulke huwelijken, maar welke ambtsdrager heeft inmiddels niet meegemaakt dat dit gevecht in dit leven niet altijd gewonnen wordt? Een scheiding is dan niet goed, terwijl een kerkenraad toch niet anders lijkt te kunnen doen dan zich er op een gegeven moment bij neerleggen.

Ons rapport verschilt op dit punt niet van de benadering en de praktijk die onder ons gebruikelijk zijn. Maar wel denken wij dat we onszelf ermee bevrijden van een stukje onoprechtheid. Want nu zetten kerkenraden in zulke situaties soms heel geforceerde redeneringen op om ze toch maar onder te brengen bij een van de twee erkende gronden. Daar

Wij zoeken niet naar iets waarvan sommigen ons kennelijk verdenken: een mogelijkheid om de echtscheidingspraktijk onder ons te verruimen. Integendeel! Met die situatie voor ogen zoeken we juist naar een manier om als kerken een nieuwe bijbelse radicaliteit terug te winnen

blijft iets wringen. Ook als je denkt aan mensen bij wie je zo'n redenering net niet rond krijgt.... In sommige bezorgde reacties op ons rapport wordt de indruk gewekt dat wij nu ineens de deur openzetten voor allerlei echtscheidingen die tot nog toe niet konden. Maar met nadruk stellen wij dat wij op dit punt evenals Leusden alleen maar in beeld brengen hoe het beleid binnen de kerken al jaren is. Er *zijn* al meer situaties dan die van overspel en verlating waar kerkenraden berusten in echtscheiding. Zelfs de meest behoudende predikant of kerkenraad onder ons zal van een systematisch mishandelde vrouw in een situatie die niet verandert, niet vragen dat zij haar huwelijk zonder meer voortzet. Wij geven in ons rapport alleen maar andere woorden aan die bekende werkelijkheid. En dat *moest* ook gezien de opdracht die Leusden ons had gegeven.

Tegenbeweging

De spits van onze benadering ligt dan ook niet daar. Wij zoeken niet naar iets waarvan sommigen ons kennelijk verdenken: een mogelijkheid om de echtscheidingspraktijk onder ons te verruimen. Integendeel! Met die situatie voor ogen zoeken we juist naar een manier om

als kerken een nieuwe bijbelse radicaliteit terug te winnen. Dat doen we met verschillende accenten.

In kaart

Wij kijken kritisch naar al die andere situaties van echtscheiding die niet onder de bestaande twee gronden vallen en waar kerkenraden zich soms bij neerleggen. Want het probleem dat de critici ons voorhouden, delen wij volledig. Waar ligt de grens? Laten er altijd al meer situaties dan overspel en verlating hebben bestaan waarin de kerk in echtscheiding berustte, hoe voorkom je een glijbaan? Als je de ene situatie accepteert, volgt de andere ook zomaar. In een samenleving die min of meer christelijk gestempeld was en waar kerk en ambt nog in het centrum stonden, bleven deze uitzonderingen (die er dus ook toen al waren!) binnen de perken. Maar in een wereld waar scheiden aanvaard is en in een kerkelijke situatie waarin individuele christenen hun 'persoonlijke' keuzen maken en zich gemakkelijk terug trekken op hun eigen verantwoordelijkheid, wordt scheiden in steeds meer gevallen zomaar gewoon. *Daartegenin* proberen wij andere accenten te zetten. Daarom brengen we in kaart wat voor soort achtergronden echtscheidingen tegenwoordig zoal hebben. Die wegen we in het licht van de Schrift. En tegen de praktijk in maken we zo duidelijk te maken dat je bij veel daarvan toch *niet* moet berusten in een echtscheiding. We proberen dus een dam op te werpen.

Tafel en bed

Ook halen we de scheiding van tafel en bed onder het stof vandaan. Als het huwelijk dan gebroken is, laten we ons als kerken dan waar het kan, vastleggen op die mogelijkheid, of - nu de wetgever de plicht tot samenleven niet meer stelt - laten we een vorm vinden om zonodig zonder scheiding apart te gaan wonen. Zo kun je in veel gebroken situaties blijven hooghouden dat *scheiden* niet goed is en de deur naar een volgend huwelijk niet openen. Ook daarin zetten wij dus een tegenbeweging in. Anders dan nu soms gebeurt, noemen wij een echtscheiding nooit zonder meer 'goed'. Als gevolg van onze oriëntatie op de schepping en op het koninkrijk spreken wij hoogstens van het mindere kwaad in het kader van een keus tussen twee kaden. Zo'n keus - bijvoorbeeld in de vorm van een scheiding van tafel en bed - kan in onze gebroken wereld verantwoord zijn, maar is daarmee nog geen keus voor 'het goede'.

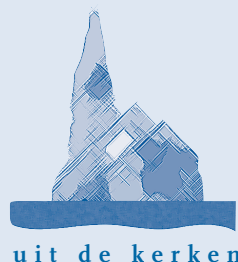
Christus

Maar het belangrijkste waarmee we die nieuwe bijbelse radicaliteit willen terug winnen, is onze aandacht voor de stijl van Christus, de stijl van zijn koninkrijk. Want je moet

oog hebben voor de gebrokenheid. Daar hebben Berkel en Leusden gelijk in. En dat is de kerken ook in de geschiedenis steeds eigen geweest. Maar dat is nog negatief. Dan ben je bezig in noodsituaties de zonde in te tomen en de gevolgen ervan in te perken. Veel belangrijker is dat we daar in onze tijd niet zo druk mee raken dat we ons ongemerkt door die gebrokenheid en zonde laten *inpakken*. Vanuit de zonde en gebrokenheid mogen we in de gemeenschap met en de navolging van Christus juist telkens merkbaar op weg gaan naar die wereld die Hij met zijn genade opent en waaruit Hij zonde en gebrokenheid voorgoed verbant. Met onze nadruk op de stijl van *dat* koninkrijk willen we niets anders dan nieuw elan vinden om in die richting weer samen te groeien. Daarbij gaat het in de eerste plaats om een groei voor heel ons christelijke leven. Wij vertrouwen en verwachten dat die ook zal doorwerken in onze omgang met huwelijk en alleen gaan.

Volgende week ga ik op dit punt uitvoeriger in.

Drs A.L.Th de Bruijne is universitair docent ethiek aan de Theologische Universiteit te Kampen

Kampen - Aan de Theologische Universiteit slaagden voor het doctoraal examen de heren P.R. Barkema en T. Horsman, beiden wonende te Amersfoort.

Ureterp - Zondag 13 juni nam ds H. de Vries afscheid wegens emeritaat. Vanaf 29 juni is zijn adres: Burg. Bijleveldsingel 30, 8052 AP Hattem, tel. 038 - 444 8301

Dronten - Bedankt voor beroep: P.K. Meijer te Hardenberg-Baalder

Lelystad - Bedankt voor beroep: B.C. Buitendijk te Steenwijk

Amsterdam - Nieuw adres kantoor ds R.J. Meijer: Van Ostadestraat 348 II, 1073 TZ Amsterdam, tel. 020 - 6753999

Axel - Nieuw adres ds F.G. aan het Rot: Steelantstraat 21, 4571 TE Axel, tel. en fax: 0115-530692, e-mail: aanhetrot@zeelandnet.nl

Voorbedezondag voor landelijke en plaatselijke evangelisatie

persbericht

Zondag 20 juni, de derde zondag in juni, is de jaarlijkse voorbededag voor evangelisatie.

In de gereformeerde kerken (vrijgemaakt) is de laatste jaren steeds meer aandacht gekomen voor het missionaire werk van de gemeente.

Het *Deputaatschap Toerusting evangeliserende gemeente* is er voor om de ontwikkelingen binnen een gemeente op dit terrein te ondersteunen.

Dit gebeurt ondermeer via de uitgave ZOUT, door uitgave en verkoop van materialen, en door het bieden van toerusting en ondersteuning.

Evangelisatie & Rekreatie is een zelfstandige organisatie die zich nauw verbonden weet met de gereformeerde kerken. Beiden willen uw aandacht vragen voor het vele evangelisatiewerk dat het hele jaar door in Nederland gebeurt, en door E&R met name in de zomer.

In de eigen gemeentes zijn de evangelisatiecommissies actief bezig met het organiseren van activiteiten om niet-christenen te ontmoeten en gemeenteleden hierin te stimuleren.

Ook dit jaar vragen wij u om met ons mee te bidden dat Gods Geest mag werken in alle recreatie-

gasten die we komende zomer tegen zullen komen en dat wij een vaardig en bruikbaar instrument mogen en willen zijn in Zijn hand.

Voor het vele werk dat de EC's doen en voor de activiteiten van DTeg en E&R vragen wij de kerken om aandacht en voorbede. Het gebed dat in geloof wordt uitgesproken, vermag veel. (Matt. 21: 18 - 22)

Dit jaar is, als extra aandachtsmogelijkheid, voor de week van 13 juni, een lees- en gebedsrooster opgesteld. Dit rooster is te downloaden via de websites van E&R en DTeg (zie hieronder). Verder zijn er preek schetsen te verkrijgen bij DTeg. U kunt daar ook het bijbelleesrooster aanvragen als u niet over een internetverbinding beschikt.

Namens E&R en DTeg,
Sietske Steenberg en Peter Wierenga

www.eenr.nl
www.missionair.nl
www.gkv.nl

Telefoon DTeg: 038-4270430.
Op werkdagen bereikbaar van 9.30 - 12.30

Ommekeer

... opdat Hij door zijn dood hem, die de macht over de dood had, de duivel, zou onttrenen, Hebr.

2 vers 14 en 15

A. Kamer ■

Losser en bevrijder

De gemeente leeft onder de regering van de Heer Jezus Christus. Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Hij leidt en stuurt. Hij werkt met Zijn kracht in de wereld. Hij werkt ook door Zijn Geest en Woord in de gemeente. We belijden: naar Zijn godheid, genade, majesteit en Geest wijkt hij niet van ons. Hebr. 2: 9 belooft ons: '..... wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond'. Heerlijkheid en eer zijn nu Zijn dagelijkse werkelijkheid.

Hij is de Hogepriester-Koning naar de orde van Melchizedek: Losser en Bevrijder, voor Wie Zijn Naam aanroept.

De doodsangst meester?

Het werk van de Heer in de hemel is voortzetting van zijn werk op aarde: de tegenactie tegen de duivel. Door de Heer werd die gevoerd met een eigensoortig middel: Zijn dood. Die inzet leidde onttrening van de duivel, die de macht over de dood had. Christus' betalend sterven is onze bevrijding van de toorn van God. Er is geen reden meer angstig te zijn voor de dood en de doodsheid.

Zijn dood heeft de duivel de grond voor de aanklacht tegen de gelovigen ontnomen. Voor hen is er betaald aan het recht van God. De satan is het zwijgen opgelegd. Er is geen executie van het vonnis meer te wachten voor hen die in Christus Jezus zijn. De satan is uit de hemel geworpen. Daar blijft alleen klinken de voorbede van de Heer Christus. Hij belijdt daar de naam van wie Hem aanroepen.

De reisleader

De Heer heeft eerst de weg tot God gebaad. Hij zorgt nu ook voor de doortocht op aarde naar de hemel. Hij is de Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2). Door Hem wordt het duivelse afbraakwerk van effect beroofd. In plaats van de toorn van God tegen

de zonde, soms heftig ervaren in de angst voor de dood en het lijden, is nu te verwachten de zegen van de HEERE.

Dat weten bevrijdt van de angst voor de dood. Ook wordt de angel van de toorn van God uit de moeiten als gevolg van de zonde verwijderd. Ons lijden is geen afstraffing meer voor de zonde, maar instrument in Gods hand om doortocht te geven naar het eeuwige leven (Hebr. 12: 11). De Heer is voor hen die het evangelie aanvaarden de reisleader op de weg naar de totale redding. De afbraak door de dood en de doodsheid heen, is omgezet in de doortocht naar de volheid van het Koninkrijk van God. En onderweg verwachten we nu de bescherming door de "goede hand Gods" in ons leven. Ons ten goede (Rom. 8: 28).

Ommekeer

De duivel jaagt de mensheid op. Zonder Christus word je op jezelf aangewezen. De satan verwijst naar de regel van de zelfsupport, de zelfverwerkelijking, zodat de mens wanhopig meent te moeten vechten tegen de kracht van de dood. Hebr. 2: 15 zegt het zo: de mensen worden "gedurende hun ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd" worden. Het evangelie belooft echter, dat de Heer door Zijn dood deze bedrieger van kracht heeft beroofd. De ommekeer is gekomen. Satans geweld is verleden tijd. Zijn ontwapening is tegenwoordige tijd. Door het evangelie. Er is doortocht voor wie in Christus is. Ook vernieling en ontluistering wordt, zij het op voor ons onbegrijpelijke manier, dank zij Gods zegen in Christus, omgezet tot de weg tot beërving van het Koninkrijk.

Ommekeer.

De satan heeft het nakijken.

We worden doorgeleid naar het Koninkrijk. In Christus' kracht.

Ds. A. Kamer is emerituspredikant van de Gereformeerde Kerk te Groningen-Noord en woont te Hoogland

Eén uit een stad, twee uit een geslacht

wandelen met God

Zijn het er veel die behouden worden?

Die vraag werd aan Jezus al gesteld.

Niet zozeer uit belangstelling, meer uit angst.

Want als het er niet zoveel zijn, maak ik zelf weinig kans.

B. Luiten ■

Door de eeuwen heen is die vraag blijven klinken. In allerlei toonaarden. Maar vooral gedreven door angst.

Hoe ruim mag het aanbod van genade zijn?

Wanneer mag ik het op mijzelf betrekken?

Want velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren.

Niet zoveel?

Een bekend woord daarbij is de profetie uit Jeremia 3. Waar de Here belooft dat Hij redden zal, één uit een stad, twee uit een geslacht.

Dat is niet zoveel.

Eén uit Rotterdam, één uit Amsterdam, al die anderen gaan daar voor niets naar de kerk. Staat het er niet?

Geroepen zijn zegt dus niet zoveel.

Komen ook niet.

Maar merken dat je die ene uitverkorene bent, daar gaat het om.

Dan ben je wel heel bijzonder.

Een beschamend woord

Het lijkt er te staan. En tot op de dag van vandaag drukt deze uitleg velen neer in een somber geloof. In een houding van waarschijnlijk niet behouden worden.

Maar het staat er zo anders.

Want Jeremia spreekt in opdracht van God tot een volk, dat al meer dan honderd jaar geleden is weggevoerd om zijn zonden. In het 10-stammenrijk werd enorm veel bloed vergoten voordat de mensen werden verstrooid onder de volken. Het is een volk dat feitelijk niet meer bestaat.

Maar het leeft nog wel voor Gods aandacht.

In de aandacht van die God die zijn beloften gedenkt, die ook aan de 10 stammen zijn gedaan.

Wanneer dan blijkt dat de overgebleven 2 stammen het nog bonter maken in hun zondige afval, mag Jeremia de weggevoerde 10 stammen terugroepen.

Midden in Jeruzalem mag hij dat doen, tot beschaming van heel Juda.

'Kom maar terug, 10 stammen, want de zonden waarom jullie werden weggevoerd worden over-

troffen door het kwaad van de 2 stammen die mochten blijven'.

Dat liegt er niet om.

Zo raakt God het volk rondom de tempel diep in het hart, met de bedoeling dat zij zich bekeren. En zo ontfermt Hij zich over de ontheemden, verloren in hun eigen schuld.

Een volk keert terug

In *dat* kader staat er dan: 'Ik zal u nemen, één uit een stad, twee uit een geslacht, en u brengen te Sion' (Jer.3:4).

Dat is niet weinig, dat is veel!

Want het wordt gesproken tot een volk dat op de kaart niet meer gevonden kan worden. God zal een volk dat verstrooid is zo terugbrengen, dat iedere stad en elk geslacht weer aanwezig zal zijn.

Dat is een groot wonder!

Ongetwijfeld moeten we de getallen daarbij niet letterlijk nemen. Dat moeten we wel vaker niet.

Maar nu is er ook een duidelijke aanwijzing voor. Want de mensen woonden veelal als families bij elkaar. 'Twee uit een geslacht' betekende haast vanzelf dat die twee ook uit één dorp kwamen. Dat zou dan in strijd zijn met 'één uit een stad'. Letterlijk genomen zouden er dan geen twee uit één woonplaats kunnen komen.

Het gaat niet om de exacte getallen.

Maar wel om elke woonplaats.

En om ieder geslacht.

Want daarin bestaat *het volk* waarmee God zich verbonden heeft.

Al eerder had Hij bepaald dat stammen en families moesten voortbestaan. Ze mochten niet verdwijnen. In een jubeljaar moest het grondgebied terug naar de oorspronkelijke stam. In een zwagerhuwelijk werd een familie voor uitsterven behoed.

Als de Messias komt wordt Hij gegeven aan het *hele* volk, uit Abraham gesproten.

Verrassende trouw!

Eén uit een stad, twee uit een geslacht. Bij nader inzien gaat dit helemaal niet over uitverkiezing. Het is ten onrechte dat dat etiket op deze tekst is geplakt. Want het gaat juist over de

wonderbaarlijke trouw van God aan zijn verbond. Dat Hij nog steeds *zijn volk* ziet, en het als zodanig terugbrengt.

Jeremia mag ze terugroepen en aanspreken als 'afkerige kinderen'. Stel je voor, na meer dan 100 jaar!

Stel dat in 1904 een gezin zich van God en kerk heeft afgekeerd. Dan zijn de nakomelingen na 50 jaar toch wel volkomen vervreemd van het geloof. Na 100 jaar lijken de laatste sporen uitgewist. En toch kan God na al die tijd ineens tot die mensen spreken, niet als tot blinde heidenen, maar als zijn afkerige kinderen. Daar ligt hoe dan ook een relatie in, en dat God daaraan gedenkt.

Groot is uw trouw, o Heer!

Deze tekst is een grote troost voor ieder die met afkerigheid en afval te maken krijgt in de kring van het gezin of van de familie. Verbondenheid verdwijnt, weinig blijft er over, kleinkinderen worden niet meer gedoopt. Een diep verdriet, een grote zorg. En toch worden je kinderen, zelfs tot in het vierde geslacht, niet zomaar vreemden in Gods oog. Daarmee is hun verantwoordelijkheid niet weggepoetst, bekering zal nodig zijn. *Maar Gods trouw reikt verrassend ver!* Dat wil gezegd zijn!

Hij kan spreken tot 'zijn kinderen', waar wij dat woord niet meer over onze lippen kunnen krijgen. Dat maakt je zorgvuldig naar anderen toe, en doet je open staan in een samenleving waar zo velen rondlopen met Gods naam op hun voorhoofd, al weten ze zelf niet meer wat die inhoudt. Gods trouw en genade openbaren zich als een grote verrassing, keer op keer. Zijn verbond is opmerkelijk sterk, al kunnen generaties uit het zicht raken.

Ja, dan kijken we uiteindelijk in de diepte van Gods eigen keus. Zijn verbond is zo sterk en levend, omdat Hij daar zelf voor koos. Niet om redenen in ons, maar uit zijn eigen welbehagen. Daarvan spreken wij dan met diep ontzag.

Niet om het verbond in te perken of onzeker te maken, maar om te belijden dat het in God begint.

Gevoelig zijn voor Gods genade

Intussen blijft een waarschuwing over.

Weggeraakte kinderen van God, waar ons land vol van is, kunnen in Gods ogen dichterbij zijn dan we denken. Dat praat hun afval niet goed. Maar het moet ons wel voorzichtig maken in het praten over hen en oordelen.

Zij die uit beeld raakten kunnen zich weer melden. Zij die teleurgesteld heengingen kunnen terugkomen om het opnieuw te proberen. Door Gods genade en Geest. Het zet een extra accent op onze roeping om open te staan voor iedereen, en ons boven niemand te verheffen. Het geeft ook een richting aan ons gebed.

En wat bijzonder indruk maakt: God kan *midden in Jeruzalem* roepen tot zondaren die door hun eigen schuld diep gevallen en ver weggeraakt zijn. Kom maar terug! Gods ontferming over hen kan ten voorbeeld worden gesteld aan diegenen die bij de tempel bleven, maar die intussen de diepte van genade niet meer voelden.

Daarin ligt een boodschap voor alle tijden.

Weet je nog wat genade is?

Besef je met heel je wezen hoe *bijzonder* het is om tot God te mogen naderen?

Nee, hoeveel er naderen vertelt God niet, hoeven we niet te weten.

Maar dat *jij* mag naderen is heel bijzonder.

Dat gaat is niet uit jou.

Dat is uit God.

En nog steeds is Hij bij machte dat openlijk te demonstreren door terug te roepen, die wij niet meer zagen.

Ds B. Luiten is predikant van de Gereformeerde Kerk te Zwolle-Centrum

KERNREDACTIE:

Drs G.J. van Middelkoop,
Prof. Dr B. Kamphuis

OVERIGE REDACTIELEDEN:

Dr E.A. de Boer, Drs A.L. Th. de Bruijne, Drs I.D. Haarsma, Prof. Dr. G. Kwakkell, Drs B. Luiten, Drs K. de Vries, J. Westert.

MEDEWERKERS:

J.J.D. Baas, Drs E. Brink, J.M. de Jong, Drs A.S. van der Lugt, Dr J. Smelik, Drs H. Veldman

REDACTIE-ASSISTENT:

L. Heres, Wortmanstraat 628,
8265 AZ Kampen, tel. 038 3322740.
Alle stukken bestemd voor de redactie bij voorkeur per E-mail:
reformatie@wxs.nl, ingeval per post via Postbus 24, 8260 AA Kampen
Uitgever: Print Media bv, Bedum.

Technische Realisatie:

Scholma Druk bv, Bedum.

ADMINISTRATIE EN ADVERTENTIES:

Scholma Druk, postbus 7,
9780 AA Bedum.

Telefoon: 050 - 3013636.

Fax: 050 - 3012732

(o.v.v. Reformatie).

E-mail: reformatie@scholma.nl

Aanlevering advertenties in overleg.

ING Bank: 66.30.92.620

ABONNEMENTSPRIJZEN:

€ 49,00 per jaar

studenten € 36,50;

buitenland € 99,00

- abonnementsjaar loopt van
1 januari t/m 31 december

- opzegging van het abonnement dient 1 maand voor aanvang van het nieuwe abonnementsjaar schriftelijk op per mail te geschieden (voor 1 december)

Losse nummers € 1,20 (incl. Porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en slechtzienden.

Tel. (0341) 565477.

ADVERTENTIES:

Prijs: € 0,45 per mm.

Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

Verhuizen

Donderdagochtend negen uur. Een beetje zenuwachtig draait Sohil Mourad bij zijn bungalow op het AZC een shagje. Het huisraad dat hij de afgelopen drie jaar heeft verzameld staat bij de voordeur. De grote uittocht gaat nu beginnen. Eergisteren kreeg de familie Mourad samen met nog twintig gezinnen te horen dat ze vandaag moet verhuizen.

Het Syrische gezin heeft enkele jaren met onze gemeente meegeleefd, maar kan geen afscheid meer nemen van allerlei bekenden. De onvermijdelijke verhuizing, vanwege de naderende sluiting van het AZC, heeft zich plotsklaps aangediend. Slechts twee dagen hadden ze om alle spullen in te pakken. Op de dag van het vertrek rijden precies op tijd twee bussen voor om de asielzoekers naar een ander onderkomen te brengen.

De bussen bieden lang niet voldoende ruimte om alle bezittingen van de mensen te vervoeren. Daarom staat een legertje vrijwilligers van de kerk, enkele kwieke vutters en gepensioneerden voorop, met aanhangers klaar om de rest van de spullen van diverse families in te laden. „Ze worden behandeld alsof het om vee gaat”, moppert een van de verhuizers, terwijl hij een paar fietsen op z'n aanhanger vastbindt. „Zo ga je toch niet met mensen om?”

De overgang van de bungalow waarin de familie Mourad ruim drie jaar heeft gewoond naar het appartement op hun nieuwe AZC is groot. Hier hebben vader en moeder met hun drie kinderen een eigen huisje met drie slaapkamers. Daar moeten ze een onderkomen delen met een ander, onbekend gezin. De gezamenlijke woonruimte is er kleiner dan de eigen huiskamer die ze de afgelopen jaren hadden. Behalve deze praktische ongemakken doet het afscheid nemen van goede vrienden pijn. De omhelzingen zijn stevig en er vloeien tranen. Maar ook klinkt de belofte voor elkaar te blijven bidden, al wordt de afstand groter.

Een week later doen zich dezelfde taferelen voor, als de familie Bajour verhuist, naar weer een ander AZC. Aan de nieuwe woonbarak blijkt van alles te mankeren. Bij de receptie worden de klachten netjes genoteerd, maar oplossingen blijven voorlopig uit. Het enige lichtpuntje voor het gezin -met een ernstig depressieve moeder- is dat het een plekje voor

zichzelf heeft, en niet bij anderen is ondergebracht.

Groot is mijn verbazing als vader Mosa Bajour na twee weken belt. Zijn kinderen zijn, na een vakantie, net voor het eerst naar hun nieuwe school geweest, als het gezin te horen krijgt dat het weer moet verkassen. De onbewoonbaar verklaarde barak was, zo blijkt nu, maar een tijdelijke woonplek. Boosheid vermengt zich met verdriet, als ze opnieuw al hun spullen inpakken om naar een AZC te vertrekken, waar ze hun bungalow wel met een ander gezin moeten delen. „Ik heb hoofdpijn”, zegt de vrijwilliger van de kerk als hij na een opnieuw een dag spullen sjouwen thuiskomt. „Niet van het verhuizen, maar vanwege alle ellende die dit gezin moet meemaken.”

Nog eens een week later verlaat ook de familie Rustamian 'ons' AZC, maar niet om naar een ander asielzoekerscentrum te gaan. Het Armeense gezin, met twee jongens in de leeftijd van zes en acht jaar, heeft een verblijfsvergunning gekregen. In de omgeving van Nijmegen kunnen ze een huurhuis betrekken. Vader Wartan Rustamian heeft een voorkeur opgegeven voor een huis in de omgeving van een grote stad, met een universiteit binnen handbereik. Niet voor hemzelf, maar voor zijn twee jongens. „Dat is heel belangrijk”, zegt Wartan.

Als de Armeense vader het vertelt, kijk ik hem vragend aan. Zijn zonen hebben voorlopig nog enkele groepen van de basisschool te doorlopen. Een eventuele universitaire loopbaan lijkt hooguit iets voor een verre toekomst. „Dat weet ik”, zegt Wartan serieus, „maar in Nederland moet je altijd heel lang wachten. We hebben vijf jaar gewacht in een AZC. Toen we een verblijfsvergunning kregen, moesten we meer dan een jaar wachten op een huis. Als we nu ergens anders gaan wonen, moeten we later, als onze jongens gaan studeren, misschien weer heel lang wachten voordat we dichtbij een universiteit een huis kunnen krijgen.”

En zo verlaat ook de familie Rustamian haar vertrouwde plekje op het AZC. Op weg naar een nieuwe toekomst in een onbekende omgeving. Voor vader en moeder, die straks een inburgeringscursus moeten gaan volgen. En voor hun twee universitaire studentjes in de dop.

W.M. Bakker ■

Relatie - Rekenschap - Gemeenschap

Met behulp van drie trefwoorden (relatie, rekenschap en gemeenschap) stelt dit artikel drie vragen over de houding van traditionele christenen en traditionele christelijke kerken ten opzichte van niet-christenen. Deze vragen moeten zij stellen om de valkuilen in beeld te krijgen en een patroon te ontwikkelen dat meer in overeenstemming is met de houding die de bijbel aanwijst.

J. Glas ■

1. Relatie

Het evangelisatiewerk heeft in de laatste decenia verschillende vormen aangenomen. De massale evangelisatiecampagnes in de jaren 60 en 70 zijn ingeruild voor locale en kleinschalige activiteiten in de jaren 80 en 90. Wie gevoelig is voor het klimaat van vandaag, ontdekt dat evangelisatie plaatsvindt via vriendschappelijke relaties. Het past bij het postmoderne levensgevoel dat de ene mens z'n persoonlijke geloofserving deelt met de ander. Uit verhalen van degenen die op latere leeftijd tot geloof gekomen zijn, blijkt dat dit bij uitstek het middel is dat de heilige Geest momenteel gebruikt om mensen de weg naar Christus te wijzen. Toch zien traditionele kerken nog niet vaak gebeuren dat mensen op latere leeftijd tot geloof en bekering komen.

De vraag die nu opkomt is: hoe komt het dat binnen de relaties van christenen met niet-christenen maar weinig mensen de weg naar Christus leren kennen en Hem gaan volgen?

Antwoord

Als antwoord op deze vraag wordt wel beweerd dat het nu niet de tijd is voor een grote opwekking in West-Europa. Christenen in West-Europa leven met hun broeders en zusters in Noord-Amerika in de woestijn in tegenstelling tot andere werelddelen. Er valt maar weinig te oogsten. Als deze gedachte eenmaal tussen de oren zit, zal deze situatie niet veranderen. Maar is het juist om zo te denken? Er zijn traditionele, plaatselijke kerken die een grotere groei van nieuwe gelovigen laten zien dan ooit tevoren. Er zijn bevolkingsgroepen in West-Europa die extreem open staan voor het evangelie. Denk aan de groei van allochtonen-kerken in de Bijlmer.

Het antwoord moeten we in een andere richting zoeken. Ik denk dat relaties met niet-christenen geen hoge prioriteit hebben en dat er daarom weinig in geïnvesteerd wordt. Daarvoor is wel

een verklaring te geven. Christelijke kerken hebben te lang uit dezelfde groep mensen bestaan, te lang naar binnen gekeken, te lang met de rug naar de samenleving gestaan. Er was een christelijke volksdeel dat verschillende zuilen kende: het katholicisme en het protestantisme. Toen kwam de secularisatie. Er volgde verlies van leden, sluiting van kerkdeuren en combinatie van gemeenten. Voor het gevoel van christenen is de kloof tussen kerk en wereld onoverbrugbaar geworden.

Er is verschillend gereageerd. Er zijn kerken die zich in hun boodschap hebben aangepast aan de situatie. De boodschap is zo afgevlakt dat die weer terug is op het niveau van het vrijzinnig protestantisme van de negentiende eeuw: Christus was een bijzonder mens en jij moet flink je best doen. Het hoofdgerecht van de Verlichting wordt nu opgediend met een saus van postmoderne spiritualiteit. Er zijn ook kerken die kosten wat het kost hun eigen zuiltje overeind proberen te houden. Als ik me beperk tot de laatste categorie zie ik dat men nauwelijks in staat is om op een natuurlijke wijze relaties te ontwikkelen met niet-christenen. Kinderen gaan naar eigen scholen. Tieners hebben eigen studentenverenigingen. Volwassenen hebben zoveel taken binnen hun kerk of binnen hun eigen kerkelijke organisaties dat men niet eens de tijd heeft om te investeren in relaties met burens en collega's. Zelfs als zij met eigen mensen een sportvereniging kunnen oprichten, zouden zij dat nog doen ook. Het komt voor dat men op middelbare en bejaarde leeftijd nog nooit een hechte vriendschap heeft ontwikkeld met een niet-christen.

Als het er zo voorstaat, moeten christelijke kerken niet verwachten dat het organiseren van een 'speciale' dienst voor 'contacten' succes oplevert. Zij mogen ook niet verwachten dat andere activiteiten een goed resultaat laten zien. Hét middel dat de heilige Geest wil gebruiken, laten zij namelijk ongebruikt.

Samengevat: voor een antwoord op de vraag hoe het komt dat binnen de relaties van christenen

met niet-christenen maar weinig mensen de weg naar Christus leren kennen en Hem gaan volgen moeten kerken niet kijken naar Gods weg met West-Europa, maar naar hun eigen verantwoordelijkheid. Hechten de leden van deze kerken wel waarde aan betekenisvolle relaties met niet-gelovigen?

Jeremia

De bijbel wijst op een ander patroon dat kerken mogen volgen in samenlevingen die als niet-christelijk getypeerd kunnen worden. De profeet Jeremia heeft meegemaakt dat een deel van het volk in ballingschap ging naar Babel, het goddeloze Babel. Daar zat van de kant van Babel beleid achter. Wanneer van elke volk de top naar Babel werd gehaald, was er geen groot ambtenarenapparaat of leger nodig om het grote rijk te besturen. Babels beleid luidde: assimilatie. De overwonnen volken moesten zo in Babel opgaan, dat ze zouden samensmelten. De valse profeten in zowel Juda als Babel hadden daar hun weerwoord op gevonden. Binnen twee jaar zullen we weer terugkeren, luidde volgens hen het Woord van de HERE. Zij gaven het volk als advies in de tentenkampen buiten de stad te blijven wonen, te voorkomen dat er huwelijken gesloten worden en kleintjes geboren zouden worden. Het volk moest op elk moment kunnen vertrekken en daarbij door niets gehinderd worden. Het beleid van de valse profeten was: exclusivisme. Israël had niets met Babel te maken en haalde voor dat volk verachtelijk de neus op. Dan komt het echte Woord van de HERE via een echte profeet van de HERE tot het volk (Jeremia 29:5-7): "Bouwt huizen en woont daarin, legt tuinen aan en eet de vrucht daarvan; neemt vrouwen en verwekt zonen en dochters, neemt vrouwen voor uw zonen en geeft uw dochters aan mannen, opdat zij zonen en dochters baren; vermeerderd daar en vermindert niet. Zoekt de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot de HERE, want in haar vrede zal uw vrede gelegen zijn". Het Woord van de HERE voor het volk in ballingschap betekende een verwerping van het beleid van Babel om op te gaan in de cultuur zonder van betekenis te zijn, maar ook een verwerping van het beleid van de valse profeten om verachtelijk op de cultuur neer te zien. De HERE zei tegen zijn volk: 1. verlaat je tentenkamp en ga de stad in; 2. stel je in op een langdurig verblijf (huis, tuin); 3. zorg dat je body krijgt (gezinnen, familieverbanden); 4. zorg ervoor dat je van betekenis bent voor de stad (zoekt de vrede); 5. bidt voor de stad. Alleen op deze wijze zou het met de ballingen zelf ook goed gaan omdat ze op deze wijze het Woord van de HERE gehoorzaamden. Maar wie geloof zou hechten aan de woorden van de valse profeten zou het slecht vergaan. Wie dit hele verhaal wil lezen, raad ik aan te starten bij hoofdstuk 27.

Wat we hier aantreffen als richtlijn voor het volk van het Oude Verbond is bijna een blauwdruk

voor de gemeente van Christus. Petrus wijst in zijn brieven op de grote betekenis van het goede handelen van christenen naar het voorbeeld van Christus. Christenen moeten van betekenis willen zijn voor de samenleving waarin ze leven, wonen, werken, zich ontspannen. Paulus schrijft aan Timoteüs woorden die bijna woordelijk uit Jeremia 29 gehaald zouden kunnen zijn (1 Timoteüs 2:1,2): "Ik vermaan u dan allereerst smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen, voor koningen en alle hooggeplaatsten, opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid". Daarna laat hij er woorden op volgen die het doel van deze opstelling duidelijk maken (vers 3): "Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenning van de waarheid komen". De waardige houding, de liefde voor mensen, de goede omgang ziet God graag. Want dat past allemaal in zijn beleid tot redding van de wereld.

Conclusie

Het is een valkuil om te denken dat de christelijke kerk geen betekenis meer heeft of kan hebben. Het patroon dat God in zijn Woord aanwijst is een houding die gekenmerkt wordt door een liefdevolle gerichtheid op de samenleving. Vanuit deze houding mogen zij bijdragen aan de vrede. Dit brengt met zich mee een bereidheid om betekenisvolle relaties aan te gaan met niet-christenen en die als waardevol te beschouwen.

2. Rekenschap

Het ontwikkelen van relaties met niet-gelovigen moet een natuurlijk proces zijn dat aangedreven wordt door echte liefde en respect voor de ander. Het mag niet zo zijn dat christenen relaties aangaan met niet-christenen omdat ze hen willen winnen voor Christus. Het 'omdat' kan dan snel omslaan in 'voorzover'. Als blijkt dat iemand niet openstaat voor het evangelie en niet ingaat op een uitnodiging om mee te gaan naar de kerk wordt de relatie minder interessant. Maar een niet-christen is toch meer dan een potentieel gelovige en potentieel gemeentelid? Hij is voor een christen zijn medemens, zijn naaste. Een christen zal het rijkste wat hij bezit de ander gunnen. Daarom zal hij alert zijn op de mogelijkheden die God geeft om het geloof ter sprake te brengen. Maar de relatie staat of valt niet met het al of niet aanwezig zijn van zulke mogelijkheden en de respons daarop. Als christenen hun niet-christelijke contacten als hun naaste beschouwen, zullen zij op natuurlijke wijze naast hen staan en met hen omgaan. Dan zal *vanzelf* wel blijken wat hun bijdrage zal zijn binnen deze omgang en wanneer het evangelie ter sprake gebracht moet worden. Er kan zomaar een gelegenheid komen om rekenschap af te leggen.

De vraag die nu opkomt, is: hoe komt het dat christenen de mogelijkheden die zich voor doen niet zien of niet gebruiken? Waarom slagen zij er niet in op natuurlijke wijze het geloof ter sprake te brengen en mensen voor Christus te plaatsen?¹

Antwoord

Het antwoord op deze vraag is: het ontbreekt hun aan moed en aan geloof. Er is moed voor nodig om het geloof ter sprake te brengen. Want er bestaat angst om afgewezen te worden: raak ik m'n vriend niet kwijt? Er bestaat angst voor het onbekende: hoe zal het gesprek verlopen? Kan ik dit wel aan? Er bestaat angst voor eigen falen: ben ik er wel geschikt voor? Zal ik wel de juiste woorden kunnen vinden? Daarbij komt het gebrek aan geloof dat God mensen kan gebruiken om andere mensen naar Christus te leiden. Welk gemeentelid in welke christelijke kerk kan zeggen wie hij daadwerkelijk naar Christus geleid heeft behalve eigen kinderen? Vanwege dit gebrek aan moed en geloof doen christenen nauwelijks praktijkervaring op. Ik denk dat christenen door dit gebrek hun antenne zijn kwijtgeraakt voor de mogelijkheden die God geeft. Verhalen van nieuwe gelovigen laten zien dat zij op cruciale momenten in hun leven in contact stonden met mensen die de betekenis van Christus voor hen lieten zien. Wanneer twee mensen die niet het geloof delen verliefd raken, wanneer mensen ontworteld worden en zich moeten gaan vestigen in een nieuwe omgeving, wanneer jonge mensen gaan studeren, wanneer mensen plotseling tegen hun limieten botsen of enorme tegenslagen krijgen te verwerken, staan zij bijzonder open voor het evangelie. Op zulke momenten leren christenen het verschil tussen het zelf forceren van een opening en het letten op de mogelijkheden die God geeft. Dit verschil kan in beeld gebracht worden met een blinde die de weg kwijt is en zich toegang moet verschaffen tot een ommuurde stad. Het heeft geen zin dat hij met zijn handen probeert een toegang te forceren waar wat brokjes cement loszitten. Hij zou er dagen over doen om binnen te komen, maar dan heeft hij meer gereedschap nodig dan alleen zijn handen. Wat hij moet doen is: niet in paniek raken, gewoon op de tast verder lopen totdat hij voelt dat de muur naar binnen springt. Daar moet hij zijn, want daar is de poort die voor hem opengaat. Hij hoeft slechts aan te kloppen.

Samengevat: het is niet zo dat God geen gelegenheden geeft in West-Europa, maar dat de autochtone West-Europeanen die gelegenheden niet meer zien en dus ook niet kunnen benutten.

Petrus en Jesaja

Ook voor deze situatie wijst de bijbel een ander patroon aan dat als uitgangspunt mag dienen. Ik denk aan wat Petrus schrijft in zijn eerste

brief (1 Petrus 3:13-16): "En wie zal u kwaad doen, als gij u beijvert voor het goede? Al moest gij lijden om de gerechtigheid, toch zijt gij zalig. Doch vreest niet voor hun dreiging, en laat u niet verschrikken. Maar heiligt de Christus in uw harten als Heer, altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is, doch met zachtmoedigheid en vreze, en met een goed geweten, opdat bij al het kwaad, dat men van u spreekt, zij, die uw goede wandel in Christus smaden, beschaamd gemaakt worden".

Petrus maakt eerst duidelijk dat nieuwe christenen er niet vanuit moeten gaan dat ze als gevolg van hun bekering per definitie slecht behandeld zullen worden: "Wie zal u kwaad doen, als gij u beijvert voor het goede?". Maar daarna gaat hij over op de situatie waarin zij lijden moeten ondervinden als gevolg van hun beslissing. Hij maakt in dat verband een tegenstelling: vreest niet voor de dreiging van mensen, maar weest onder de indruk van Christus de Heer. Hierin ligt een verwijzing opgesloten naar Jesaja (8:11,12). Jesaja krijgt te horen dat hij zich niet moet laten imponeren door de sentimenten die het volk in de greep houden, maar dat hij de Heer van de legermachten als de Heilige moet beschouwen. Christenen moeten zich niet laten imponeren door situaties waarin de relaties met niet-christenen hen kunnen brengen. Ze hoeven niet hun hart vast te houden wat de gevolgen zijn van hun optreden in dergelijke gevallen. Ze moeten zich niet laten overweldigen door de verhalen van niet-christenen al zijn ze nog zo aangrijpend. Christus, de Heer is de Heilige voor hen. Hem beschouwen zij als zo bijzonder, als zo apart dat ze, hoe de situatie ook is, de gelegenheid willen gebruiken om het goede nieuws door te geven en te vertellen hoe relevant Christus voor iemand kan zijn.

Ik heb eens meegemaakt dat we op uitnodiging een gesprek voerden met iemand van wiens verhaal we zo onder de indruk waren dat we ons een guppie voelden vergeken met de persoon die we voor ons hadden. We realiseerden ons dat we overweldigd werden door zijn verhaal. Op dat moment realiseerden we ons ook dat wij ons niet moesten laten overweldigen door deze prachtige mens met zijn indrukwekkende levensloop, maar dat hij overweldigd moest worden door het goede nieuws van Jezus Christus. Toen het daarover was gegaan, was zijn reactie: indrukwekkend.

Het loont de moeite om met behulp van een concordantie of computer alle teksten in het Nieuwe Testament na te gaan waarin gesproken wordt over 'een deur voor het evangelie'. Paulus zegt ergens dat voor hem een deur geopend werd zonder dat hij zich heeft moeten inspannen. Die geopende deur was hem 'gegeven'. Die ging 'vanzelf' voor hem open. Zo mogen christenen alert zijn op de mogelijkheden die God geeft in relaties met niet-christenen. Hoe hechter die relaties zijn, des te beter kunnen zij aanvoelen wanneer het goede nieuws over Christus van betekenis kan zijn. Het bezit van jarenlange

relaties zonder dat het tot een gesprek gekomen is over het geloof hoeft niet verkeerd te zijn. Het is pas zonde als we de echte mogelijkheden voor zo'n gesprek hebben voorbij laten gaan zonder die gezien en benut te hebben.

Conclusie

In de geest van Jesaja en Petrus mogen christenen uitgaan van het geloof in een Heer die voor hen strijdt en zelf voor gelegenheden zorgt waarin Hij zich aan mensen bekend maakt, of beter: zich onontwijkbaar opdringt zodat een mens niet meer om Hem heen kan. Christenen zullen zelf doordrongen moeten zijn van de unieke betekenis van Christus voor hun naasten en letten op de deuren die Hij opent.

3. Gemeenschap

Wanneer er eenmaal gesprekscontact is over het geloof kan opname in de gemeente van Christus niet uitblijven. Het is een must om na te denken en concreet te zijn over het vervolg. Als mensen op latere leeftijd tot geloof komen, zijn er sterke machten werkzaam die de overgang proberen tegen te houden. Christenen kunnen niet in hun eentje anderen tot volgeling van Christus maken. Daar heb je een team voor nodig. Op dit punt treden onverantwoorde haperingen op.

We formuleren de derde vraag: hoe komt het dat er geen natuurlijke overgang plaatsvindt van persoonlijk contact naar inbedding in de gemeente? Deze vraag raakt opnieuw de houding van traditionele christenen. Kunnen zij hun patroon veranderen?

Antwoord

Ik hoor vaak dat christenen al lang blij zijn met een goed gesprek over het geloof. Daarop laten ze vaak volgen: ik heb hem/haar maar niet uitgenodigd voor de kerk, want dat zou een afknapper betekenen. Met deze opmerking zitten we in het hart van de problematiek. Houden kerken wel rekening met niet-gelovigen? Zit er wel rek in de kerk?

Kerken houden te weinig rekening met (de mogelijkheid van) niet-gelovige aanwezigen in haar midden. Pas als de predikant tegen de lege stoel preekt, raakt die ook bezet. Als een predikant preekt voor de samenleving, niet alleen voor de eigen gemeenteleden, haalt hij de samenleving binnen de gemeente. De leden van de gemeente durven dan hun niet-christelijke vrienden voor de diensten uit te nodigen omdat ze niet meer het risico lopen hun vrienden kwijt te raken na het bezoek van één dienst. Predikanten kunnen dat leren door in de plaats waar ze wonen, gesprekken te voeren met niet-christenen. Mijn ervaring is dat mensen graag bereid zijn je te helpen om de volgende vragen te beantwoorden: 1. Wat zijn de sterke punten van deze stad/dit dorp? 2. Waarin bestaat de gebroken-

heid? 3. Wat zou, afgaande op uw antwoorden, de boodschap van de kerk moeten zijn voor deze plaats? 4. Wat zou de kerk nog meer kunnen betekenen? Daarnaast kunnen ook de leden van de gemeente zich afvragen wat het zou betekenen voor hun bijbelstudie als ook niet-christenen daarbij aanwezig zouden zijn. Mogen die daar ook bij zijn? Ik vraag me wel eens af wat de betekenis zou zijn van de aanwezigheid van een niet-christen bij een gewone gemeentevergadering. Zou dat iets uitmaken voor de keuze van onderwerpen en voor de wijze van bespreking? Met andere woorden: kunnen christenen duidelijk maken dat wat op de agenda staat de kern van hun geloof raakt? Ik heb de indruk dat bij al deze activiteiten de aanwezigheid van niet-christenen en nieuwe gelovigen naar twee kanten van betekenis is. Naar de kant van gelovigen: zij zien weer in waar het om gaat. Naar de kant van niet-christenen: zij zien op verschillende manieren waar het om gaat. De inbedding van nieuwe gelovigen in de gemeente betekent altijd verandering en verrijking voor zowel de gemeente als de nieuwe gelovige.

Daarmee komen we bij de elasticiteit van een gemeente. Kan een zwerver zich welkom voelen in een kerk die bestaat uit mensen die financieel tot de middenklasse behoren? Zijn allochtonen welkom in een gemeente die uit Nederlanders bestaat? Worden nieuwe gemeenteleden geaccepteerd in kerken waarin grote families de sfeer bepalen? Zijn christenen bereid om rekening te houden met mensen die vertaling nodig hebben? Hoeveel rek zit er in de gemeente? Samengevat: het antwoord op de vraag hoe het komt dat er geen natuurlijke overgang is voor nieuwe gelovigen van persoonlijk naar gemeentelijk contact is dat het christenen ontbreekt aan geloof dat de gemeente direct noodzakelijk is voor de opvang van nieuwe gelovigen. Ook die gemeenten die nog niet veel ervaring hebben opgedaan, kunnen prachtige netwerken vormen waarin nieuwe gelovigen thuis kunnen komen.

De gemeente in Jeruzalem

Het leren omgaan met elasticiteit betekent een omslag in ons denken. Wie de omslag maakt, zal ontdekken dat ook een traditionele gemeente van Christus geweldige mogelijkheden bezit om nieuwe gelovigen op te nemen en hun gaven te benutten voor de opbouw.

Wie het verhaal leest van de gemeente in Jeruzalem in Handelingen 2-8 raakt onder de indruk van de snelle uitbreiding, de creatieve opvang, de problemen, de oplossingen die men zoekt en vindt. Wat we in deze hoofdstukken niet aantreffen, is een stop op de groei van de gemeente omdat het niet meer te behappen is. Snelle groei betekent snel reageren, bereid zijn om structuren aan te passen en veranderingen te ondergaan. De gemeente van Christus is gericht op de groei van het Woord. Eigen wensen en voorkeuren, tradities en gewoonten zijn dan niet zo belangrijk meer. Traditionele ker-

ken mogen aansluiting zoeken bij de beweeglijkheid van de 'moedergemeente' in Jeruzalem. Zelfs de inhoud van de verkondiging mag op de agenda gezet worden. Elasticiteit betekent ook een bereidheid om opnieuw te kijken naar de inhoud van de boodschap. Staat Christus daarin centraal of wordt Hij overschaduwd door de traditie? Handelingen 15 laat zien dat in de gemeente te Jeruzalem juist de inhoud van de verkondiging te maken had met de elasticiteit van de christelijke kerk. Staat Christus centraal, dan zijn ook christenen uit de niet-Joodse volken volledig geaccepteerd. Wordt het evangelie van Christus overschaduwd door de Joodse traditie, dan moeten er voorwaarden worden gesteld aan hun toetreden tot de christelijke gemeente.

Conclusie

De waardering van de mogelijkheden van een traditionele gemeente mag zeker stijgen. Ieder christen zou minimaal drie positieve dingen moeten kunnen noemen waarom hij lid is van zijn gemeente om een wervend getuigenis te kunnen houden. Het verwachtingspatroon zal in positieve zin veranderen wanneer de eerste bekeerlingen onder goede leiding worden binnengebracht.²

Uitleiding

Met behulp van de trefwoorden relatie, rekenschap en gemeenschap is het gemakkelijk om

zwakke punten aan te wijzen van de plaats die de christelijke kerk in de wereld inneemt. Ik hoop voldoende bijbelse gegevens en praktische wenken te hebben aangedragen die behulpzaam kunnen zijn om een geestelijke houding te ontwikkelen die wordt gestempeld door geloof en verwachting. Wat zou het geweldig zijn als er een leger opstaat - dat de traditionele christelijke kerken toch zijn - waarin opeens een geest waart van geloof in de overwinning en men de wapens aanpakt die worden aangereikt. Christus de Heer is degene door wie ieder christen overweldigd mag worden.

Ds J. Glas is predikant van de Gereformeerde Kerk te Maastricht

- 1 In Maastricht verzorgt de Gereformeerde Kerk (vrijemaakt) trainingen voor leden van haar eigen gemeente en voor leden van andere gemeenten volgens het Evangelisatie Explosie-model. Deze training beweegt zich op het kruispunt van de trefwoorden relatie en rekenschap. We willen bereiken dat christenen zich bewust zijn van de betekenis van hun relaties met niet-christenen en van de relevantie van het christelijk geloof voor hun vrienden. Daarnaast leren we hen in de praktijk om - wanneer God de gelegenheid geeft - het evangelie door te geven op een aansprekende wijze en te laten zien wat een overgave aan Jezus Christus voor een mens betekent.
- 2 Tijdens de trainingen leren we cursussen ook de mogelijkheden van hun gemeenten te benutten voor adequate opvang van nieuwe gelovigen of een programma daarvoor te ontwikkelen.

PKN: Met welk evangelie de boer op?

In het Centraal Weekblad van 21 mei schreef Theo Klein over de eerste echte synodezitting van de Protestantse Kerk in Nederland:

G.J. van Middelkoop ■

De Protestantse Kerk in Nederland (PKN) moet weer serieus werk maken van evangelisatie en zending onder buitenkerkelijken. Dat was de belangrijkste boodschap op de eerste echte synodezitting van de vers gefuseerde Protestantse Kerk in Nederland. Duimendraaien is er dus niet bij voor kerkelijk Nederland. De vraag is alleen: met welk evangelie gaan we de boer op?

Een mooie symbolische start van de PKN: de eerste officiële synode boog zich over *de visie op*

zending en evangelisatie. Maar ook een noodzakelijk agendapunt. Weliswaar is het eerste doel van evangelisatie niet de kerkelijke aanhang vergroten en zo wat meer financiële armslag en maatschappelijk aanzien te verwerven. Maar een kerk die niet werft, is een kerk die sterft. En met de extra leegloop van de PKN door het afhaken van een aantal hervormde gemeenten en gereformeerde kerken, zal de afkalving dit jaar een stukje sneller gaan dan de andere jaren. Op de eerste PKN synode bogen de synodele-

den zich over het rapport *Wat bijdraagt aan het getuigen...*, in feite een notitie naar aanleiding van een discussie binnen het LDC over de visie op zending en missionair werk.

“Het mag dus niet worden geïnterpreteerd als een standpuntbepaling van de dienstenorganisatie en het is niet af”, benadrukte adjunct-directeur van het Landelijk Dienstencentrum Evert Overeem. “Het geeft slechts de contouren voor de richting die we op kunnen gaan”, merkte PKN-secretaris Bas Plaisier op. Plaisier ontzenuwde overigens de vaak geuite beschuldiging dat de kerken de afgelopen veertig jaar door Samen op Weg vooral op zichzelf gericht waren. Er gebeurde volgens hem naast SoW wel degelijk wat op het *apostolair* en *missionair* gebied.

Toch was een van de belangrijke conclusies uit het rapport dat de nieuwe kerkorde aangeeft dat de missionaire arbeid gericht is op mensen die het evangelie niet kennen of van het evangelie vervreemd zijn, terwijl, zeker de buitenlandse zending, voornamelijk vooral werd beleefd als *zorg voor mensen in nood en strijden voor gerechtigheid*. Ook het missionaire werk in Nederland kenmerkte zich daardoor. Initiatieven als het Oude Wijken Pastoraat hadden een hoog buurthuis- en maatschappelijk werk’ gehalte. Achterliggende gedachte was: opkomen voor de kwetsbaren en verdrukten is de wil van de Heer doen en zo breng je de ander in aanraking met het evangelie.

Met deze visie werd de ‘simpele’ verkondiging van het geloof aan ‘hen die het evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn’ zoals de notitie de doelgroep noemt, een ondergeschoven kindje. Natuurlijk weet iedereen dat je met evangelisatiefoldertjes uitdelen op straat geen mens bekeer. Maar als door de kerk betaalde buurtwerker maatschappelijke misstanden te lijf gaan, gaf de ‘evangelist’ misschien een goed gevoel, maar of dat de mensen tot Jezus bracht?

Plurale kerk

Hoogste tijd dus om eens na te denken over de invulling van zoals het PKN bestuur aangeeft, ‘belangrijkste opdracht van de kerk’. Zeker als de PKN er “diep van overtuigd is *dat onze samenleving het evangelie nodig heeft*”, zoals Plaisier de synode voorhield.

Maar, denk je dan, welk evangelie? *Wie met succes een boodschap wil overbrengen moet wel weten wat die boodschap inhoudt. En dat ligt wat betreft het evangelie niet zo eenvoudig binnen de Plurale Kerk in Nederland*, zoals de afkorting PKN ook wel wordt vertaald. De een is er van overtuigd dat de ongelovige op het hart moet worden gebonden dat Jezus voor zijn zonden is gestorven, anders wacht na de dood de hel.

Mede PKN-ers gruwen van een dergelijke interpretatie van het evangelie.

Het gaat de Bijbel niet om het zielenheil van het individu maar om gerechtigheid op deze

wereld, is hun lezing van het evangelie. Velen van deze PKN-tak zien *Jezus niet als een redder van zondaren maar vooral als een goed voorbeeld*. En het zou mooi zijn dat zo veel mogelijk mensen zijn leer van naastenliefde in praktijk brachten, maar als je van harte atheïst wil blijven en de ander niet te veel tot last bent, is het ook goed.

Opsomming

Zo’n stand van zaken in PKN-land is misschien wat zwart wit, maar het geeft aan hoe lastig het is om als één kerk het evangelie gestalte te geven en te verkondigen.

En dat is aan de notitie af te lezen.

Het is vooral een opsomming van hoe het was hoe de stand van zaken nu is en welke kant het op zou moeten gaan, maar wat misschien ook weer niet kan omdat niet iedereen het daar mee eens is. Als de opstellers een doodenkele keer wat concreter worden (bijvoorbeeld kerkplanting als middel tot evangelieverkondiging) dan volgt daar direct weer de opmerking op dat velen binnen de kerk zo’n benadering niet zien zitten. Andere aardige punten uit het rapport (zoals zending moet niet samenvallen met diaconie en de relaties met overzeese partners moeten niet alleen oecumenisch zijn maar ook missionair) blijven ook zeer vaag. Antwoorden op vragen als ‘hoe ziet de PKN dan zending los van diaconie’ en ‘wat moet je je concreet voorstellen bij een missionaire relatie’, zul je er tevergeefs zoeken.

Fantastisch

Het is natuurlijk fantastisch dat de PKN op haar eerste synode met zo’n onderwerp op de propen kwam. Na jaren Samen op Weg gestoei, *nu met rechte rug en een woord voor de wereld er op uit!* Dat zal de kerkleiding ook vast hebben bedacht. Maar dan is het toch een wat mager verhaal waarmee de PKN naar buiten treedt, zelfs als je het een voorlopige notitie doopt. De synodeleden bogen zich er netjes over, maar veel wisten zij er ook niet aan toe te voegen. Het LDC zal de conclusies uit het definitieve rapport verwerken in de beleidsplannen voor 2005. Zullen die veel concreter zijn?

Bij *gebrek aan eenheid in visie* zal het er waarschijnlijk op neerkomen dat er alle ruimte en steun wordt gegeven aan plaatselijke missionaire initiatieven. Dat is mooi. Maar van een kerk die zich geroepen voelde één kerk te worden en daarom zeer beslist een federatie van drie kerken afwees, verwacht je toch wel een meer eenduidige en concretere visie op de boodschap waarmee zijn naar buiten wil treden en op de manier waarop dat zou kunnen. Al is het alleen al om wat werfkracht te ontwikkelen.

persbericht

TOCH NOG THEOLOGIE STUDEREN?

Je hebt al langer theologie willen studeren. Maar het is er nooit van gekomen. Of je voelt juist de laatste tijd de roeping op je afkomen om predikant te worden. Maar het lijkt nu te laat. Want Grieks en Latijn, dat zat niet in je pakket. En de fulltime Vooropleiding, dat zit er niet in. Je hebt een baan. En die zeg je natuurlijk niet op, als je niet weet of je die talen aankunt.

Wij kunnen je helpen. Half augustus starten we met een

Parttime Vooropleiding

Alleen woensdagmiddag college. De rest kun je thuis doen. En na twee jaar doe je het tentamen dat toegang geeft tot de theologische studie. In Kampen of in Apeldoorn.

Iets voor jou? Bel 's avonds de docente, drs. Martha Sebens: 038-333 03 03, of een directielid van de Vooropleiding: drs. A. Baars (Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Apeldoorn): 033-28 66 268. Of overdag het secretariaat van de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt in Kampen: 038-447 17 10. Doen!

Inventaris ook
beter verzekerd

Postbus 500, 5240 AM Rosmalen
info@donatus.nl www.donatus.nl
tel. 073 - 5221700

donatus

Mooie ramen ook
beter verzekerd

Postbus 500, 5240 AM Rosmalen
info@donatus.nl www.donatus.nl
tel. 073 - 5221700

donatus

Memoriekruid € 9,00

A. Sarel
Chr. gedichten en verhaaltjes,
die doen glimlachen,
bemoedigen en troosten.

Ogentroost € 9,00

A. Sarel
Een wegwijzer, naar
Gods grote Troostboek.
Een steuntje in de rug.

Verkrijgbaar bij boekhandel, Media Expresse
en Profiel. Zie ook www.profiel.nl

lied van de week

Het lied van de week voor zondag 4 juli
is Lied 7 uit de bundel Negentig Gezangen

De koning van Egypteland

Een bespreking van dit lied heeft bestaan
in De Reformatie van 7 juni 2003, jg 78
nr 35

**Kerkdienst Gereformeerde Kerk te Zwolle-
Berkum via de radio op zondag 27 juni,
747AM, 17.02 uur**

Op 27 juni wordt via de radio een kerkdienst uitgezonden van de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt in Zwolle-Berkum. Voorganger ds. A.A. Kramer preekt over het thema 'Alles wordt nieuw'. Muzikale medewerking in deze dienst wordt verleend door dhr. P.H. van der Kamp op orgel en door dhr. A.J. Stevens op trompet.

Na afloop van de uitzending is er gelegenheid om met leden van de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt in Zwolle-Berkum na te praten via 035-6727373. Op hetzelfde nummer is de tekst van de preek verkrijgbaar, of bij Stichting Zendtijd voor Kerken, Postbus 94, 1200 AB Hilversum. Op dit adres zijn ook geluidscassettes en CD's te bestellen. Voor meer info over Zendtijd voor Kerken zie www.zvk.nl.

Verplicht

G.J. van Middelkoop ■

Hoe kan de kerk mensen vandaag aanspreken?

Volgens Pieter Meijer, in hetzelfde nummer van het CW, worden mensen van vandaag niet meer aangesproken door de kerken als zij het niet radicaal anders aanpakken.

Een dubieus verhaal:

De tijd dat de kerken de mensen konden voorschrijven wat ze moesten geloven en doen is definitief voorbij. Mensen gaan inmiddels zo hun eigen weg, dat de kerk moeite blij mag zijn als men ze ziet staan.

Hoe kan de kerk in zo'n situatie mensen aanspreken?

De remonstrantse collega Hudig gebruikte bij de begrafenis van Juliana geen aloude formuleringen. Het 'Jezus Christus En Die Gekruisigd' kwam in haar preek bijvoorbeeld niet voor. Daarover werd in rechtzinnige hoek nadien nogal kritisch gedaan.

In de Haagsche Courant kwam ik andere kritische woorden tegen. Redacteur Paul Velthoven schreef: 'Het christelijk verhaal werd door de remonstrantse voorganger op aansprekende wijze verwoord. Zo kan het dus ook. Zo'n getuigenis zouden de grote kerken ter harte moeten nemen.'

Hij gaf ook aan waarom. De interesse voor kerkdiensten zakt steeds meer. De kerkelijke omroep IKON zendt zelfs geen kerkdiensten meer uit. Die afnemende belangstelling merk ik ook in de kranten. Als voor kerkdiensten nauwelijks interesse is, waarom daar nog zendtijd of krantruimte voor gebruiken?

Komt dat door de ontkerstening? "Nee", aldus Velthoven: "Het ontbreekt de gevestigde kerken vaak aan een aansprekend getuigenis". Met een ouderwetse instelling fixeren ze zich op eigen achterban, of allerlei conflicten in eigen kring en benadrukken onderlinge verschillen liever dan de overeenkomsten. Geen geringe kritiek! Maar voor kerkdiensten bij huwelijken en begrafenis van de Oranjes ziet hij wél aandacht. Hoe dat zit? Natuurlijk is dat, denk ik, mede vanwege de royalty. Maar met Velthoven denk ik ook vanwege de keuze 'voor voorgangers die de kracht van de christelijke boodschap op geloofwaardige wijze wisten neer te zetten'. Inderdaad. Beatrix koos bij haar huwelijk mede voor de gereformeerde vlootpredikant Sillevius Smitt. Bij de begrafenis van Claus boeide de R.-K. Oosterhuis de luisteraars tot ver over de gren-

zen. En Hudig verwoordde vanuit die veel meer zoekende dan wetende remonstrantse cultuur helder, zonder geijkte maar versleten woorden, de zekerheid van een gelovige zoekster.

Kerken kunnen dus nog altijd mensen bereiken. Maar net als de Oranjes zal het mensen volstrekt worst zijn of dat een man is of een vrouw, en of die uit een gereformeerde, hervormd, remonstrants of katholiek nest komt. Zolang de betreffende zich maar niet verliest in kerkelijk jargon maar mensen van vandaag weet aan te spreken.

En als gewone kerkdiensten daar niet in slagen? Dan, schreef Velthoven, is het de vraag of de christelijke erfenis bij hen nog wel in goede handen is. Zelden zag ik zo'n vraag aan de kerken zo keihard gesteld.

(...)

Ik heb altijd begrepen dat de opdracht van de Heer is om het verhaal van de Heer door te geven.

Om te beginnen gewoon overtuigd blijven dat die christelijke erfenis nog altijd de moeite waard is om door te geven. Dat blijkt telkens weer als er ondanks alles katholieke, recht- en vrijzinnige voorgangers zijn die de kracht van de christelijke boodschap op geloofwaardige wijze weten over te brengen.

Laat vervolgens ieder zijn of haar kracht en invloed in klein of breder verband gebruiken om kerkbesturen, kerkenraden en voorgangers uit te dagen om die erfenis eigentijds en helder door te geven. En om ze er duidelijk op aan te spreken als dat niet gebeurt.

Mensen in de kerk zullen er van doordrongen moeten raken dat het in de kerk niet over recht- of vrijzinnig gaat en niet over het vasthouden aan opvattingen en vormen van vroeger. Dat betreft namelijk niet de erfenis van het christendom maar de erfenis van de kerken van vroeger. En die kerken van vroeger zijn voorbij, voltooid verleden tijd.

Centraal zal moeten staan het in onze tijd doorgeven van het verhaal van Jezus Christus waar alle kerken, van wat voor soort ook, hun bestaansrecht aan ontleen. Daarin kunnen kerken laten blijken dat die erfenis van het christendom in goede handen is. Dan zullen mensen ontdekken dat die erfenis van betekenis is, niet maar voor vroeger, maar voor het heden.